

## אפרים אלימלך אורבך

פרופ' אפרים אלימלך אורבך ז"ל היה מגדולי החוקרים במדעי היהדות בדורנו. במחקריו הקיף את כל תחומי מדעי היהדות למן הזמנים הקדומים ועד לספרות הרבנית החדשה. מוקדי תרומותיו המדעיות היו חיבוריו העדעיים: "בעלי התוספות, תולדותיהם, חיבוריהם ושיטתם" – על הספרות הרבנית של ימי-הביניים; "הז"ל פרקי אמונות ודעות", ספר שבו עסק בהגותם של הז"ל במהלך הדורות בפרספקטיבה היסטורית-תיאולוגית; "ההלכה מקורותיה והתפתחותה" – ספרו הגדול, שיצא לאור לפני שנים מספר, עוסק בתולדות ההלכה מראשיתה ועד לחתימת התלמוד. פרופ' אורבך הרבה להעמיק לחקור ביחסים בין העולם היהודי הפנימי לבין הסביבה בעולם העתיק ובימי-הביניים. בשנים האחרונות ייחד את מחקריו לחכמי פולין במאות ה-19 וה-20. פרופ' אורבך היה פעיל בעניינים אקדמיים-ציבוריים; היה ממקימי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, חבר בה מראשיתה ונשיאה בשנים 1980–1986. היה חבר האקדמיה ללשון העברית. שנים רבות היה נשיא האיגוד העולמי למדעי היהדות.

פרופ' אורבך נולד בפולין בשנת 1912. הוא סיים את בית המדרש לרבנים בברסלאן, ובשנת 1936 קיבל תואר דוקטור מאוניברסיטת רומא. בשנת 1938 עלה לארץ ישראל והתיישב בירושלים. ב-1939 התחיל בעבודתו כמורה בכיתות הגבוהות של הגמנסיה העברית ברחביה. בתקופת מלחמת העולם השנייה שימש רב צבאי בצבא הבריטי. ב-1950 התמנה למפקח על בתי-הספר התיכוניים מטעם משרד החינוך והתרבות. בשנת 1953 הצטרף לסגל האקדמי של האוניברסיטה העברית כמרצה בכיר בחוג לתלמוד. בשנת 1958 היה לפרופסור מן-המניין. בשנת 1980 יצא לגמלאות, אך המשיך בהוראה ובפעילות המחקרית באוניברסיטה. בשנות עבודתו באוניברסיטה העברית כיהן בתפקידים של ראש החוג לתלמוד וראש המכון למדעי היהדות, היה חבר הוועד הפועל של חבר הנאמנים של האוניברסיטה וחבר בוועדות אוניברסיטאיות רבות.

על מחקריו החשובים זכה פרופ' אורבך להוקרה בינלאומית, לפרסים ולאותות-כבוד רבים. בשנת 1956 הוענק לו פרס ישראל במדעי היהדות. היה גם חתן פרס קפלון, חתן פרס לייב יפה, חתן פרס שלום עליכם, חתן פרס ביאליק לחכמת ישראל, חתן פרס רוטשילד במדעי היהדות, יקיר בית התפוצות ובעל תואר דוקטור לשם כבוד של מכון וייצמן למדע, של בית המדרש לרבנים באמריקה, של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב ושל אוניברסיטת תל-אביב.

פרופ' אפרים אלימלך אורבך היה נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים בשנים 1980–1986 וחבר מועצת האקדמיה מ-1986 עד יום מותו. בשנים

1974-1980 היה סגן נשיא האקדמיה. בשנים 1963-1969 היה יושב-ראש החטיבה למדעי הרוח של האקדמיה.

בן 79 היה במוותו. הובא למנוחת עולמים ביום כ' בתמוז תשנ"א (2.7.91) בהר הזיתים.

יהי זכרו ברוך!